

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตาม
ขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. เก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู หนังสือเรียนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ
ทั้ง 14 เล่ม
2. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิจัย
การสร้างเครื่องมือ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

การสุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ ครูที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ-
ชีวภาพ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ ของ
โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีรายละเอียดในการสุ่มตัวอย่าง
ประชากร ดังนี้

1. สํารวจโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ แต่ละเรื่อง ซึ่งมีอยู่ 14 เรื่อง พบว่า เรื่องที่ 1 ถึงเรื่องที่ 8 คือ แสงอาทิตย์และพลังงาน แสงสี สีสรรพ์ กินคืออยู่ที่ ร่างกายของเรา ยากับชีวิต มรดกทางกรรมพันธุ์ ไฟฟ้าและเครื่อง อำนวยความสะดวก มีโรงเรียนที่เลือกเรียนเหมือนกันอยู่ 103 โรงเรียน จึงสุ่มอย่างง่าย มาร้อยละ 10 ได้จำนวน 10 โรงเรียน สำหรับเรื่องที่ 9 ถึงเรื่องที่ 14 คือ ทรัพยากร- ธรรมชาติและอุตสาหกรรม เสียงในชีวิตประจำวัน โลกและดวงดาว รังสีที่มองไม่เห็น ชีวิตและวิวัฒนาการ สารสังเคราะห์ มีโรงเรียนที่เลือกเรียนเหมือนกันอยู่ 40 โรงเรียน จึงสุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 10 ได้จำนวน 10 โรงเรียน (ดังรายชื่อในภาคผนวก ข) รวมเป็นโรงเรียนทั้งสิ้น ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียน และจำนวนตัวอย่างประชากรโรงเรียน

เรื่องที่เลือกเรียน	จำนวนโรงเรียน	ตัวอย่างโรงเรียน
1-8	103	10
9-14	40	10
	รวม	20

2. สุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนที่สุ่มได้ ในข้อ 1 มาโรงเรียนละ 40 คน ได้ตัวอย่างประชากร เรื่องที่ 1 - เรื่องที่ 8 จำนวน 400 คน เรื่องที่ 9 ถึงเรื่องที่ 14 จำนวน 400 คน รวมตัวอย่างประชากร ทั้งสิ้น 800 คน

3. กำหนดให้ครูที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพทุกคน ในตัวอย่าง ประชากร โรงเรียนที่สุ่มไว้ 20 โรงเรียน เป็นตัวอย่างประชากรครู ซึ่งมีอยู่จำนวน 45 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และแบบทดสอบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนสำหรับนักเรียนที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครู หนังสือเรียน วิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ ทั้ง 14 เรื่อง ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของสภามันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสำรวจ จากตำรา และเอกสารรายงานการวิจัยต่าง ๆ
3. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยรวบรวมมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียนที่ได้จากการค้นคว้า และจากประสบการณ์ของผู้วิจัย ลักษณะของแบบสำรวจแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบ โดยทำเป็นคำถามแบบตรวจคำตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแยกมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเป็นเรื่อง ๆ จำนวน 14 เรื่อง แบบสอบถามเป็นแบบตรวจคำตอบ และถามความคิดเห็นว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย พร้อมทั้งถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสาเหตุของการมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในแต่ละเรื่อง

4. นำผลที่ได้รับคืนจากแบบสอบถามครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ มาหาความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำมาจัดลำดับตามความถี่ของความคิดเห็นของครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ

5. สร้างแบบทดสอบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน สำหรับนักเรียนที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพทั้ง 14 เรื่อง โดยใช้ข้อมูลในข้อ 3 เป็นแนวทาง ได้แบบทดสอบชนิดเลือกตอบที่มี 4 ตัวเลือก จำนวน 56 ข้อ

6. นำแบบทดสอบโมทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ
ในข้อ 5 ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาแก้ไข

7. นำแบบทดสอบโมทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ
ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน (ภูภาคผนวก) ตรวจสอบความตรงเชิง-
เนื้อหา วิจาร์ณ และเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

8. นำแบบทดสอบโมทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ
ที่ปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอนแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 50 ข้อ ไปทดลองใช้กับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เลือกเรียน แผนการเรียน ศิลป์คณิต ศิลป์ภาษา และ
ศิลป์ทั่วไป ของโรงเรียนที่เลือกเรียน เรื่องที่ 1 - เรื่องที่ 8 ดังนี้ คือ 1. โรงเรียน
สตรีวัชรพงษ์ 2. โรงเรียนนางมควิทย 3. โรงเรียนบึงทองหลาง 4. โรงเรียน
วัดบวรมงคล 5. โรงเรียนวัดบวรนิเวศ จำนวนโรงเรียนละ 20 คน รวมเป็น 100 คน
และโรงเรียนที่เลือกเรียน เรื่องที่ 9 - เรื่องที่ 14 ดังนี้คือ 1. โรงเรียนเบญจม-
ราชาลัย 2. โรงเรียนโยธินบูรณะ 3. โรงเรียนวัดสังเวช 4. โรงเรียนราชวินิต-
มัธยม 5. โรงเรียนศรีอยุธยา จำนวนโรงเรียนละ 20 คน รวมเป็น 100 คน รวม
นักเรียนที่ใช้ทดลองทั้งสิ้น 200 คน ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจริง เพื่อหาค่าความเที่ยง
ใช้สูตร คูเคอร์ วิชาร์คสัน สูตร 20 (Mehrens and Lehmann 1980 : 51) เพื่อหา
ข้อบกพร่องในการใช้ภาษา และการตอบข้อคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำ
ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรจริง พบว่า แบบทดสอบโมทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชา
วิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ มีค่าความเที่ยง ตั้งแต่ข้อ 1-36 เท่ากับ 0.77 และในข้อ
37-50 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.71

เครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมี 2 ฉบับ มีลักษณะดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน
ในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับครูสอนวิชา
วิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ โดยทำเป็นคำถามแบบตรวจคำตอบ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนใน

วิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบสอบถาม แบบทรวาคำตอบ และเพิ่มข้อความโดยถามความคิดเห็นว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย และให้อธิบายเหตุผลด้วยว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย เพราะเหตุใด โดยแยกมโนทัศน์ ที่คลาดเคลื่อน จำแนกตามเรื่องจำนวน 14 เรื่อง รวม 50 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบทดสอบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนสำหรับนักเรียนที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ แบบเลือกตอบที่มี 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนข้อในแบบทดสอบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในแต่ละเรื่อง

มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในแต่ละเรื่อง	จำนวนข้อ
แสงอาทิตย์และพลังงาน	5
สีสรรพ์	5
แสงสี	5
ไฟฟ้าและเครื่องอำนวยความสะดวก	3
กินที่อยู่ดี	5
ยากับชีวิต	8
ร่างกายของเรา	3
มรดกทางกรรมพันธุ์	2
สารสังเคราะห์	4
ชีววิวัฒนาการ	2
ทรัพยากรธรรมชาติและอุตสาหกรรม	2
เสียงในชีวิตประจำวัน	2
โลกและดวงดาว	1
รังสีที่มองไม่เห็น	3
รวม	50

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังอธิบดีกรมสามัญศึกษา เพื่อให้กรมสามัญศึกษาทำหน้าที่ขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังหัวหน้าสถานศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็นตัวอย่างประชากร กรุงเทพมหานคร
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรล่วงหน้าด้วยตนเอง เพื่อนัดหมายเวลาในการทดสอบ
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถาม โน้ตส์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปสอบถามครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ และนำแบบทดสอบ โน้ตส์ที่คลาดเคลื่อนไปทดสอบนักเรียนที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ ที่เป็นตัวอย่างประชากร โดยให้นักเรียนตอบในเวลา 1 ชั่วโมง

ในการทดสอบทุกครั้งผู้วิจัยจะชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทดสอบ พร้อมทั้งประโยชน์ที่ได้รับ ให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญ และตั้งใจทำแบบทดสอบอย่างเต็มความสามารถ โดยก่อนลงมือทำแบบทดสอบ ผู้วิจัยจะอ่านคำสั่ง และคำชี้แจงของแบบทดสอบ พร้อมทั้งอธิบายให้นักเรียนเข้าใจก่อน

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 ถึงวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 21 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่งเป็นการวิเคราะห์ตามโน้ตส์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ จากความคิดเห็นของครู และอีกส่วนหนึ่งเป็นการวิเคราะห์หมโน้ตส์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียน จากแบบทดสอบ

1. การวิเคราะห์ตามโน้ตส์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียน จากความคิดเห็นของครู มีขั้นตอนดังนี้

1.1 นำผลที่ได้จากความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียนมาแจกแจงความถี่ และจัดลำดับตามความถี่ของความคิดเห็นในแต่ละมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน รวมทั้งความถี่ของสาเหตุของความคลาดเคลื่อน แล้วนำมาหาค่าร้อยละ

1.2 นำเสนอผลที่ได้จากความคิดเห็นของครูในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยเสนอมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามเรื่อง

2. การวิเคราะห์หามโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียน มีขั้นตอนดังนี้

นำผลที่ได้จากการทดสอบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนมาตรวจเพื่อหามโนทัศน์ใดที่นักเรียนเข้าใจคลาดเคลื่อน แล้วนำมาแจกแจงความถี่ จำแนกตามเรื่องในบทเรียน แล้วนำมาหาค่าร้อยละเป็นรายข้อ นำเสนอผลที่ได้จากการทดสอบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพของนักเรียน ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สถิติในการวิจัย

1. การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร และคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1 การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อน (ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากตัวอย่างประชากรที่ยอมรับได้)

(Taro Yamane 1970 : 580-581)

1.2 การคำนวณหาคุณภาพของแบบทดสอบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนสำหรับนักเรียน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงโดยใช้ K-R₂₀ (Kuder Richardson)

$$r_{xx} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_x^2} \right]$$

r_{xx} แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง

n แทน จำนวนข้อสอบในแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนของคนที่ตอบข้อสอบได้ถูกต้อง

q แทน สัดส่วนของคนที่ตอบแต่ละข้อผิด ($q=1-p$)

pq แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

$\sum$ แทน เครื่องหมายแสดงผลบวกในที่นี้ คือ $\sum pq$
เป็นผลบวกของ pq ของทุก ๆ ข้อ

S_x^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ถูกทดสอบทั้งหมด

(Mehrens and Lehmann 1975 : 47)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของครูวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพแบบสอบถามมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนสำหรับครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ และแบบทดสอบมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนสำหรับนักเรียนที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ โดยการหาความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ โดยใช้สูตร (ประคอง กรรณสุต 2528 : 60)

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

P แทน ค่าร้อยละ

n แทน จำนวนผู้เลือกตอบในตัวเลือกนั้น

N แทน จำนวนผู้ตอบทั้งหมด